

BEGUNCI IN TISOČINKE

Demografski in gospodarski učinki

Jože Mencinger

6

Ocene o selitvi narodov so pretirane; v EU prihajajo nesrečneži, ki smo jim tudi mi vsaj simbolno pomagali zrušiti domove in jih prisiliti v beg za golo življenje. Demografska slika Evrope se z njimi ne bo bistveno spremenila; Nemčija je po letu 2010 s priseljenci zapolnila luknjo, ki jo že desetletje povzroča naravno zmanjševanje prebivalstva. Socialni stroški za priseljene »brezdelneže« so le dobra tisočinka BDP Evropske Unije. Najlaže bi jih pokrili, če bi ECB samo tretjino mesečnega primarnega denarja namesto bankam namenila beguncem.

1. Uvod

Nedavno sem prebral članek, v katerem italijanski ekonomist in gospodarstvenik G.V.Valori¹ govori o gospodarski katastrofi, ki naj bi jo povzročili begunci. Po njegovem mnenju bo Evropa klecnila pod stroški za zagotovitev njihove blaginje, že zdaj visok javni dolg pa bo onemogočil njene humanitarne napore. Nasprotna mnenja govore o veliki srednje in dolgoročni gospodarski koristnosti beguncev; po njih bodo zdajšnji begunci zagotavljali pokojnine za vse starejše prebivalstvo EU, posebno še, ker naj bi bilo med njimi veliko »delovne sile z visoko dodano vrednostjo«, ki bo mimogrede še preprečevala, da bi domača »delovna sila« zahtevala višje plače. Evropski komisar za gospodarske in finančne zadeve Pierre Moscovici, meni, da naj bi zdajšnji begunci evropski BDP do leta 2017 povečali za 0,2 ali 0,3 odstotka, kar bo odvisno od uspešnosti njihove integracije v evropsko družbo. Tako kot prve, so tudi te ocene vprašljive; v EU ne bo prišla le »delovna sila« in novi »davkoplačevalci«, prišli bodo ljudje; med njimi bo tudi nekaj teroristov in nekaj takšnih, ki bodo to postali.

Da bodo zdajšnje selitve imele relativno majhne gospodarske in mnogo večje socialne in politične posledice, je gotovo: A to, kar se dogaja, tudi »vojna«, v kateri je Evropa, je predvidljiva posledica ravnanj »zahoda«, ki je v ihti vsiljevanja »demokracije« uničil bolj ali manj urejene in sekularne, res pa nedemokratske države. Iskanje krivcev za trpljenje, ki smo ga z vstopom v NATO, vilensko deklaracijo, štirimi vojaki v Iraku in četami v Afganistanu vsaj simbolično soustvarjali, nam zdaj ne pomaga. Bodeča žica, ki smo jo

¹ Reference: G.V: Valori: The Syrian Crisis, The European Post, 1.oktober 2015

kupili na skrivaj in s katero bomo »varovali« zunanjo mejo EU, nam tudi ne bo; je le še eno nepremišljeno, neučinkovito in tudi sramotno dejanje po osamosvojitvi. Zdaj se oblast celo spreneveda, da ograjo postavlja v pomoč beguncem, oziroma zato, da jih bo usmerila na prehode, kjer jih čakamo z odprtimi rokami. A zakaj potem namesto ograj raje ne postavi kačipotov do prehodov. Beguncem najbrž ni do tega, da bi v dežju ali snegu taval po brezpotjih, bodeča žica, ki jo premier ljubkovalno imenuje »tehnična ovira«, pa je zmeraj bila in bo simbol sovraštva in trpljenja; tako bo na naše »tehnične ovire« gledala zgodovina.

Gotovo drži, da je probleme mogoče rešiti le v Siriji, Iraku in Afganistanu, a celo ob dobrih namenih tistih, ki bi to mogli, bo ustvarjanje miru dolgotrajno. Za zdaj vojaški posegi pomagajo le vojni industriji in raznim skrajnežem, vojaško posredovanje pa ustvarja nove skrajneže. Zato bodo Slovenijo še naprej prehajale množice; zdaj prehajajo urejeno in ne spominjajo, kot so na začetku, na množice v usodo vdanih Judov, ki jih je nacistična policija in vojska vodila v koncentracijska taborišča. Na to so spominjali prvi pohodi beguncev, ki niso nikogar ogrožali, a so jih spremljali in usmerjali za krotenje množic opremljeni policisti, ki smo jim nato dodali še do zob oborožene vojake in uvožene policiste. Res, za razliko od množic Judov begunci ne gredo v smrt, od smrti beže in sanjajo celo o boljšem življenju v EU.

Večini od njih se bodo sicer sanje razblinile v taboriščih, v katerih bodo morda več let v prisilnem brezdelju čakali na odločitev, ali smejo ostati, medtem ko bodo evropski uradniki proučevali, ali izpolnjujejo zahteve, ki jih za azil predpisujejo dublinska in druga pravila. Tisti, ki jim bo uspelo ostati, pa bodo razočarani ostali na obrobju družbe prezirani od »domačinov«, prepričanih, da jim prišleki odžirajo kruh. To nas pripelje do poskusov ugotoviti, kakšno in kolikšno gospodarsko »škodo« lahko povzročijo. Da so računi povsem hipotetični, kaže dejansko ravnanje članic EU, ki se niso mogle sporazumeti niti o kvotah mnogokrat manjše razselitve beguncev iz Italije, in še bolj podatki o pomoči za begunce potrebnih dobrin. Članice so še najbolj radodarne s policisti in eksperti; pri njih je pomoč članic Sloveniji že dosegla polovico zahtevane. Drugače je s potrebščinami; po podatkih s 4. novembra² so za Slovenijo le pri zaščitnih maskah za ljudi, ki sprejemajo begunce, dobavljene količine enake zahtevanim. Količine ostalih dobavljenih potrebščin poslanih iz članic EU v Slovenijo (odeje, postelje, rjuhe, kontejnerji, sanitarni kontejnerji, grelci, rokavice, kuhinje) pa se gibljejo med 0 in 10 odstotki zahtevanih.

2. Demografski učinki

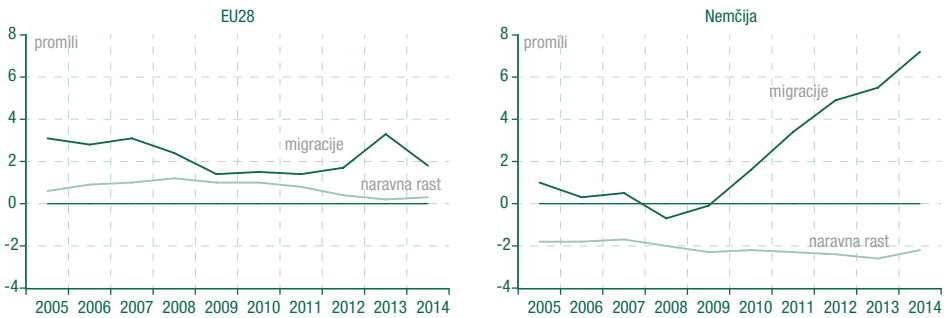
Predpostavimo, da bodo v naslednjih dveh letih v EU, ki ima 508 milijonov prebivalcev, pribežali 3 milijoni; takšne so ocene »črnega« scenarija. Kaj to prinaša? Med letoma 2005

² State of Play: Measures to Adress the Refugee Crisis, Evropska komisija, 4. 11. 2015;

in 2014, to je v desetih letih, se je prebivalstvo zdajšnje EU28 povečalo za 15.03 milijone. Naravna rast naj bi prebivalstvo povečala za 3.70 milijonov, neto migracija pa za 11.33 milijonov. Lani, ko se je prebivalstvo EU povečalo za 1.09 milijona, je imigracija prispevala 928 tisoč, naravna rast pa le 162 tisoč. Leto prej, ko se je prebivalstvo EU28 povečalo za 1.76 milijona, so migracije prispevale 1.68 milijona, naravna rast pa le 80 tisoč. Povečanje za 3 milijone v dveh letih torej pretirano ne odstopa od dogajanj v bližnji preteklosti.

Slika 1.
Dinamika stopenj migracij in naravne rasti v EU28 in v Nemčiji

8

Vir podatkov: Eurostat

V zadnjem desetletju so migracije vseskozi krojile gibanje števila prebivalcev EU in posameznih članic, kar kaže Slika 1; na levem grafikonu so prikazane stopnje neto migracij (migracijskega salda) in naravnega prirastka (razlika med številom rojenih in umrlih) prebivalstva v EU28, na desnem grafikonu pa v Nemčiji. Slika delno razkriva, zakaj se je nemška migracijska politika razlikovala od politike drugih držav EU; naravna gibanja nemško prebivalstvo neprenehoma krčijo, demografsko luknjo je po letu 2010 Nemčija nadomeščala s priselitvami; z njimi je število prebivalcev do lani vrnila na raven iz leta 2005. V letu 2014 je bila srednja starost (mediana) prebivalstva EU 42.2 leti, irskega, ki je najmlajše, 36 let, nemškega, ki je najstarejše, pa 45.6 let; starostna odvisnost (razmerje med številom prebivalstva starega več kot 65 let in številom prebivalstva med 18 in 65 leti) v EU je bila v EU28 21.8%, na Slovaškem, kjer je najnižja, 19.0%, v Nemčiji pa 31.5%. Ustrezni številki za Slovenijo sta: srednja starost 42.5 let, starostna odvisnost 25.7%.

Tabela 1
Desetletne spremembe prebivalstva EU28, 2005-2014

	PREBIVALSTVO	NARAVNA RAST		MIGRACIJE		SKUPNA RAST	
	povprečno število 000	število 000	delež %	število 000	delež %	število 000	delež %
EU28	502446	3702	0,74	11332	2,26	15035	2,99
Belgija	10864	219	1,94	552	5,08	763	7,02
Bolgarija	7428	-370	-4,99	-116	-1,56	-486	-6,55
Češka	10409	45	0,44	294	2,82	340	3,26
Danska	5529	75	1,37	182	3,30	258	4,67
Nemčija	81823	-1740	-2,13	1929	2,36	1899	0,23
Estonija	1332	-13	-1,02	-32	-2,40	-46	-3,42
Irska	4479	420	9,38	94	2,10	514	11,48
Grčija	11034	-23	-0,22	-133	-1,21	-157	-1,43
Španija	45878	851	1,86	2291	4,99	3143	6,85
Francija	62567	2281	3,65	683	1,09	3294	5,27
Hrvaška	4289	-95	-2,22	10	0,22	-85	-1,99
Italija	59169	-382	-0,65	3303	5,58	2920	4,94
Ciper	811	39	4,88	74	9,17	114	14,05
Latvija	2117	-88	-4,18	-175	-8,27	-263	-12,45
Litva	3118	-121	-3,89	-312	-10,02	-434	-13,91
Luxembourg	506	19	3,89	81	16,17	101	20,07
Madžarska	9992	-360	-3,61	137	1,38	-222	-2,23
Malta	413	7	1,87	19	4,58	26	6,45
Nizozemska	16575	443	2,68	151	0,91	595	3,59
Avstrija	8366	15	0,19	367	4,40	383	4,58
Poljska	38092	109	0,29	-133	-0,35	-23	-0,06
Portugalska	10519	-74	-0,71	-45	-0,43	-119	-1,14
Romunija	20464	-474	-2,32	-1046	-5,11	-1520	-7,43
Slovenija	2036	21	1,06	59	2,91	81	3,97
Slovaška	5391	40	0,74	9	0,16	48	0,90
Finska	5351	90	1,69	144	2,71	235	4,39
Švedska	9341	196	2,11	539	5,77	736	7,88
UK	62506	2113	3,38	2471	3,95	4585	7,34

Vir podatkov: Eurostat, lastni izračuni

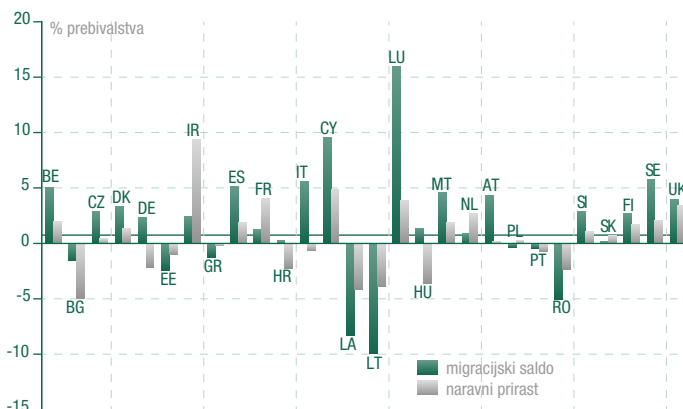
Le na Irskem in v Bolgariji so bili učinki naravne rasti na skupno rast prebivalstva močnejši od učinkov migracij; na Irskem sta bila oba učinka pozitivna, v Bolgariji negativna. Migracije so kar za 16 odstotkov povečale prebivalstvo Luksemburga, ki se je v desetletju povečalo za 20 odstotkov. Sledita Ciper in Švedska. Število prebivalcev se je povečalo v praktično vseh »starih« članicah, večkrat in bolj z migracijami kot zaradi rojstev in smrti, medtem ko se je v »novih« skrčilo. Najbolj se je skrčilo v baltiškimi državah, v Litvi za skoraj 14

odstotkov, v Latviji za 11.5 odstotkov; v obeh je h krčenju več prispevalo izseljevanje kot naravno gibanje. Za približno 7 odstotkov se je skrčilo prebivalstvo Romunije in Bolgarije, za nekoliko manj pa Madžarske, v kateri je upad povzročil naravni padec. Slovenija in Češka sta prebivalstvo povečala za 3 oziroma 4 odstotke, prebivalstvo Slovaške je ostalo nespremenjeno.

10

Podrobnejša gibanja tokov prebivalstva znotraj desetletnega razdobja razkrivajo učinke gospodarske krize. Na eni strani sta predvsem Nemčija in Avstrija, ki so jima migracije v obdobju po krizi prinesla rast prebivalstva, na drugi strani države južnega obrobja: Irska, Španija, Ciper, Grčija in Portugalska, v katerih se je pred-krizno priseljevanje po krizi spremenilo v odhajanje, medtem ko se je v večini »severnih« starih članic rast priseljevanj le upočasnila.

Slika 2
Spremembe deležev prebivalstva držav EU v razdobju 2005-2014

Vir podatkov; Eurostat

3. Priseljenci in pribežniki

Kaj se bo dogajalo s pribežniki, je odvisno od azilne politike EU. Po podatkih Eurostata³ je v zadnjih letih približno polovica priseljencev iz nečlanic v EU ostalo več kot leto dni; med 2010 in 2013 jih je prišlo 5572 tisoč, odšlo pa 2579 tisoč. Med prišleki jih je bilo 300 tisoč s Kitajske, 282 tisoč iz Indije, 236 tisoč iz Maroka, več kot sto tisoč pa jih je bilo iz Pakistana (191), ZDA (130), Ukrajine (125) in Rusije (106). Afganistanci so začeli množično prihajati šele v letu 2012, Sirci pa v letu 2013.

3 Immigration in the EU, Eurostat ,10.6.2015

Prebivalcev EU, ki se niso rodili v EU, je 33,5 milijonov ali 7 odstotkov. Med približno 20 milijoni (3.86%) tistih, ki so v letu 2014 živeli v EU, a niso bili državljani EU, je največ 1.6 milijona Turkov, sledijo jim Maročani, ki jih je 1.4 milijona, Kitajcev je 757 tisoč, Indijcev 652, Ukrajincev 603, Rusov 565, Albancev 521 in Pakistancev 421 tisoč. Največ, 20%, jih je bilo v Nemčiji, 17% v Italiji, po 13% pa v Španiji in Franciji. Največji delež stalnih prebivalcev, ki nimajo državljanstva (več kot 14%) pa zaradi njihovih »izbrisanih« še naprej živi v Estoniji in Litvi.

Pravico do bivanja vsako leto dobi nekaj več kot 2 milijona prosilcev, v letu 2013 je pravico bivanja dobilo 2356 tisoč prosilcev; najvažnejši razlogi za pridobitev pravice bivanja so združevanje družin, delo in izobraževanje. Državljanstvo pa je leta 2013 pridobilo 871 tisoč prosilcev, največ, 86 tisoč, je bilo Maročanov.

11

V begunskih taboriščih sosednjih držav naj bi bilo 4 milijone sirskih beguncev, od tega 2.2 milijona v Turčiji. Evropska komisija naj bi s sklepi 24. septembra letos podprla operativno reševanje problema in dala proračunske zaveze za uveljavljanje zakonodaje. Evropski uradniki⁴ trdijo, da so opravili svoj posel, a da se članice ne držijo dogovorjenega; od obljubljenih 2.35 milijarde evrov naj bi do 15. oktobra vplačale le 0.45 milijarde. Tudi predlogi za »reševanje« begunskega problema se kar naprej spreminjajo in so skupaj s predlogi za financiranje novih nepotrebnih institucij vse bolj oddaljeni od realnosti, saj vse več članic EU o beguncih kaj šele o stroških z njimi sploh noče slišati. Formalno vsi še naprej prisegajo na uveljavitev evropskega azilnega sistema, a počasno »evropsko« reševanje prošelj je morda primerno za »normalne« razmere, a absurdno za zdajšnje dogajanje.

Kaj se bo zgodilo, je zato odvisno predvsem od Turčije, oziroma od dogovorov med EU in Turčijo, saj vojne v Siriji ne bo kmalu konec. EU je, da se otrese beguncev, hitro pripravljena »pozabiti« na zadržke za vstop oziroma pogajanja o vstopu Turčije v EU, čeprav sta se nedemokratičnost in preganjanje Kurdov v Turčiji okrepila. Zdaj to ne moti, EU želi, da begunci ostanejo v Turčiji, da jim Turčija prepreči prehod v EU in da beguncem zagotovi pravico do dela. Turčija hoče priznanje, da je demokratična država, da ji EU povrne stroške z begunci, ki naj bi znašali 6.5 milijard evrov, in še 3 milijarde, liberalizacijo vizumskega režima in pospešitev pridružitvenih pogajanj. Ponujeno začetno 1 milijardo je EU hitro povečala na 3, a zakaj Turčija za vzdrževanje begunskih taborišč ne bi iztržila vsaj 10 milijard evrov. Posebno še, ker na sposobnost Grčije, da begunce zaustavi, ne gre računati. Vsiljene »strukturne reforme« in »varčevanje«, ki so ji ga po večletnem mrcvarjenju vsilile evropske oblasti, niso povzročile le padca BDP in zmanjšale možnost, da Grčija kdajkoli odplača dolgove, ampak so povsem razdejale njen javni sektor.

4 Managing the Refugee Crisis, Evropska komisija, 15.10.2015;

4. Gospodarski učinki begunstva

Predpostavimo, da bodo vsi novi prebivalci ostali brezposelni. Bi EU mogla preživeti nove tri milijone »brezdelnežev«? Odgovor ponujajo sicer povsem hipotetični izračuni, ki pa omogočajo ugotoviti, kolikšna bi bila gospodarska cena preživljanja beguncev. Po takšnih izračunih naj bi tri milijone beguncev porazdelili med članice glede na število prebivalcev, članice pa bi za njihovo preživljanje uporabile svoj sistem socialnih transferjev. Izračuni so v Tabeli 2. V prvem stolpcu so bruto domači produkti, v drugem socialni transferi, v tretjem deleži socialnih transferov v BDP, v četrtem pa socialni transferi na prebivalca po članicah. V petem stolpcu sledijo deleži prebivalstva članic v prebivalstvu EU, v šestem število beguncev, ki bi jih sprejele države, če bi jih porazdelili po deležih prebivalstva, v sedmem transferi beguncem v milijonih evrov, če bi uporabili v državah uveljavljene socialne transfere, v osmem pa njihov delež v BDP. Pravzaprav nas zanima le, kako upravičene so trditve o nevdržnem gospodarskem bremenu, ki naj bi ga »zakrivili« begunci.

Tabela 2
Socialni transferi v državah EU stroški z begunci

	BDP	socialni transferi	delež v BDP	transferi/capita	delež prebivalcev EU	begunci	transferi beguncem	delež v BDP
	mil. €	mil. €	%	€	%	število	mil. €	tisočinke
EU28	13068601	3710189	28,6	7353	100,00	3000000	22059	1,69
Belgija	382692	110763	29,5	9953	2,16	64867	646	1,69
Bolgarija	39940	6695	16,8	916	1,48	44351	41	1,02
Češka	149491	30846	20,2	2935	2,07	62150	182	1,22
Danska	248975	81129	33,1	14509	1,10	33013	479	1,92
Nemčija	2737600	755220	28,3	9390	16,28	488548	4587	1,68
Estonija	18613	2662	15,2	2012	0,27	7953	16	0,86
Irska	164050	50783	31,0	11071	0,89	26743	296	1,80
Grčija	182054	57954	30,0	5251	2,20	65882	346	1,90
Španija	1022988	261169	25,4	5584	9,13	273928	1530	1,50
Francija	2059852	652531	32,1	9975	12,45	373574	3726	1,81
Hrvaška	43128	8994	20,7	2107	0,85	25609	54	1,25
Italija	1560024	452504	28,9	7600	11,78	353286	2685	1,72
Ciper	16504	4009	22,6	4640	0,16	4842	22	1,36
Latvija	23372	3067	13,8	1508	0,42	12640	19	0,82
Litva	34631	5170	15,7	1730	0,62	18617	32	0,93
Luxembourg	45478	9850	23,0	18552	0,10	3021	56	1,23
Madžarska	97948	20966	21,6	2113	1,99	59660	126	1,29
Malta	7263	1319	19,1	3144	0,08	2466	8	1,07
Nizozemska	602658	188442	31,4	11247	3,30	98966	1113	1,85
Avstrija	313067	90076	29,3	10685	1,67	49952	534	1,70
Poljska	389695	67110	17,6	1763	7,58	227439	401	1,03
Portugalska	165690	42007	25,4	3995	2,09	62807	251	1,51
Romunija	142245	20284	15,4	1011	4,07	122186	124	0,87
Slovenija	35275	8800	24,9	4278	0,41	12157	52	1,47
Slovaška	72134	12733	17,9	2355	1,07	32189	76	1,05
Finska	193443	58505	30,4	10806	1,06	31950	345	1,78
Švedska	420849	121648	29,8	12779	1,86	55773	713	1,69
UK	1899098	584952	30,4	9183	12,44	373210	3427	1,80

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Za 3 milijone beguncev bi, če bi zanje uporabili merilo povprečnih letnih socialnih transferov na ravni EU, ki znašajo 7353 evrov, letno porabili 22 milijard evrov, kar je 1.69 tisočink bruto domačega produkta EU. Če bi bili izdatki za begunce in deleži v BDP določeni s številom prebivalcev in obstoječimi sistemi socialne varnosti, to je z deleži sredstev, ki jih za socialno varnost namenjajo posamezne članice, bi Nemčija, ki z 2737 milijard evrov vrednim BDP za socialne transferje namenja 755 milijard evrov ali 28.3 odstotke BDP, ima

pa 16,28 odstotkov prebivalstva, prevzela 488 tisoč beguncev. Zanje bi letno porabila 4.6 milijarde evrov, kar bi bilo 1.68 tisočink njenega BDP. Največji delež 1,92 tisočink svojega BDP bi s 479 milijoni za 33 tisoč beguncev namenila Danska, najmanjši, 0,82 tisočink svojega BDP pa bi z 19 milijoni evrov 12640 beguncem namenila Latvija. Slovenija, ki z BDP nekaj nad 35 milijard, za socialne transfere uporabi 8.8 milijard, bi dobila 12157 beguncev, zanje porabila 52 milijona evrov ali 1.47 tisočink BDP. Na kratko. Stroški, ki bi jih imele članice EU s preživljanjem beguncev so presenetljivo nizki; nihajo med 0.82 in 1.92 tisočink njihovih bruto domačih produktov.

14

Ne glede na to, da so stroški majhni, ostaja vprašanje, kje oziroma kako dobiti 22 milijard evrov, saj je treba v proračunih vsake članice najti vire za financiranje in sprejeti rebalanse njihovih proračunov, ki jih nato z nesmiselnimi opravili odobrijo ali ne odobrijo še bruseljski uradniki. Dejansko obstaja možnost enostavne in koristne rešitve; denar za begunce je treba natisniti in ga porazdeliti ne le med članice denarne unije ampak med vse članice EU glede na število beguncev, ki bi jih sprejele. Pri tem bi bilo za merilo porazdelitve namesto deležev socialnih transferov posameznih članic smiselno uporabiti kar povprečje transferov v EU. Revnejše članice, predvsem nekdanje socialistične države, za katere z izjemo Slovenije, značilen izredno nizek delež socialnih transferjev, in ki se najbolj branijo beguncev, bi tako dobile več denarja, kot bi izhajalo iz števila beguncev ob uporabi lastnih meril. To bi morda zmanjšalo njihov odpor do pribežnikov, zmanjšanje pri bogatih pa bi bilo zanemarljivo.

Količinsko povsem zanemarljivi bi bili tudi učinki na denarni sistem ECB. Ta bi le dobro tretjino od mesečno ustvarjenega primarnega denarja v višini 60 milijard evrov, s katerim s pomočjo kvantitativnega sproščanja »rešuje« evropski finančni sistem, namesto v bančni sistem nakazala v proračune članic EU. S takšno »helikoptersko« denarno politiko bi posredno spodbudila gospodarstvo in preprečevala nastajanje nove finančne krize, ki jo ustvarja zdajšnje »tiskanje denarja«. Razlog je enostaven. Mehanizem, na katerega računa ECB, tako imenovani transmisijski mehanizem denarne politike, ki naj bi deloval prek obrestne mere in uravnavanja količine primarnega denarja, ne deluje. Po njem naj bi zniževanje obrestne mere ECB znižalo vse obrestne mere, to pa naj bi pospešilo naložbe, saj je pri nizkih obrestnih merah mogoče najti več naložb, pri katerih je stopnja donosnosti višja od obrestne mere, istočasno pa se pri nizkih obrestnih merah manj splača odrekati zdajšnji potrošnji na račun prihodnje. Mehanizem kljub zniževanju obrestnih mer na 0 oziroma celo negativnih obrestnih mere za depozite bank ne deluje, kar je razumljiva posledica »varčevalnih« ukrepov, ki jih še naprej vsiljuje EU. Če ne vem, komu bom lahko kaj prodal, si denarja za proizvodnjo ali njeno širjenje ne bom sposodil. Ne glede na obrestno mero, tudi če je ta 0 odstotna. Zato se je ECB odločila za kvantitativno sproščanje; povedano po domače, za tiskanje denarja. Tudi to ne pomaga, denar ostaja v bankah ali pa se seli na kapitalske trge, v sodobne makroekonomske igralnice, kjer viša »vrednost« delnic in napihuje nov finančni balon.

Mesečni znesek tako ustvarjenega denarja bi zadoščal za tri leta preživljanja 3 milijonov beguncev. Tudi v tem primeru gre za tisočinke različnih denarnih agregatov ECB; septembrska količina ožjega denarja M1 je bila 6428 milijard evrov, količina kreditov podjetjem in gospodinjstvom 10661 milijard evrov. Seveda gre za idejo, ki je povsem nasprotna pravilom delovanja ECB, a tudi begunstvo se ne vklaplja v pravila. Države bi se manj prepirale o kvotah, finančnim ministrom se ne bi bilo treba ukvarjati v vprašanji, kje v proračunu poiskati denar. Ker bi begunci ves denar porabili tam, kjer bi bili, bi se »breme« hitro spremenilo v gospodarsko spodbudo.